

φὴ τῆς λέξεως. Ἐκτόρειος, υἱαῖος, παππῷος, πάτριος, πατρικὸς, υἱικὸς, νοερὸς, παντοῖος, ὅμοιος, καὶ τ., ἢ αὐτῇ ὅρασις τῇ νοοῖς, διὰ τίς καὶ ἡ αὐτῇ κατάληξις τῆς παρασατικῆς λέξεως. Γεώδης, σιγαλέος, αἴματηρδες, υψηλὸς, παχὺς καὶ τ., ἢ αὐτῇ ὅρασις τῇ νοοῖς, διὰ τίς καὶ ἡ αὐτῇ κατάληξις τῆς λέξεως; Συρναῖος, ἀλεξανδρεὺς, σπαρτιάτης, χωνευτινεπολίτης, μασσαλιώτης, συραχέσιος, καὶ τ., ἢ αὐτῇ ὅρασις νοοῖς, διὰ τίς καὶ αἱ λέξεις τὴν αὐτὴν μορφὴν ἔχουσι; Ἰβηρ, ἴταλὸς, σικελιώτης, ἀσιανὸς θρᾳξ, σύρος, πελοποννήσιος, ἄραψ, μακεδὼν, μάγνης, καὶ τ., διὰ τίς ἔχουσι ταῦτα τὸν αὐτὸν τύπον τῆς λέξεως, ὡς ταυτότυπα σκέμματα τῇ νοοῖς ὄντα; Εἰπερ ἦν κἀνταῦθα τάξις, μεγάλη ἀν τὴν βοήθεια τῇ μνήμῃ ἐπὲ τῷ φυλάττειν, καὶ τῷ νῷ ἐπὶ τῷ ποιεῖν. Ἡλίκος ὁ ἐμπειρισμὸς! οἴα ἡ σύγχυσις! ὅσος ὁ κυκεῶν! πανταχὸς ἀταξία! σπάνια τὰ ἔχνη τῇ νοοῖς τῷ λόγῳ καὶ τάξει βαδίζοντος! Ἡν μὲν ἐν τῷ νῷ θεραπείαν ἐπενέγκαι τῷ πράγματι· καὶ γὰρ ἔτος ἐσὶν ὁ τῆς ἀπανταχὸς παραίτιος τάξεως, καὶ δημιουργὸς ἐτῶ συζημάτων· ἀλλ' ὁ ἐμπειρισμὸς ἀνθίσαται καὶ κωλύει· καὶ γὰρ ἔτος ἐσὶν ὁ συγχέων τὸ πᾶν, καὶ ποιῶν ἐτῶ κυκεῶνας. Τοιαῦται εἰσὶ καθόλε πᾶσαι αἱ γλῶσαι, μᾶλλον ἢ ἡττον κυκεῶνες, μᾶλλον ἢ ἡττον ἐμπειρικὰ ἀθροίσματα τυγχάνουσαι.

Οἱ σοφοὶ, πρὸ πολλῷ ἥδη, λογικὴν τῷ ὄντι ὅδον βαδίζοντες ἐν τῇ σπεδῇ τῶν ὄντων, μᾶλλον δὲ λέγειν, τῶν αἰσθητῶν, υπὸ συμμορίας καὶ τάξεις καὶ γένη καὶ εἰδῆ υπάγειν τὰ αἰσθητὰ ἐπεχειροῦσαν· τρόπος ἔτος ἄξιος ἐπαίνος καὶ θαύματος, ὡς

εὐκολύνων ὅταν τὰ μέγιστα τὴν σπεδὴν καὶ μελέτην
αὐτῶν τε τῶν ιδίων καὶ τῶν εἰς τὰς γνώσεις τῶν αἰ-
σιθητῶν καὶ τῶν τοῖς αἰσιθητοῖς ἀνηκόντων, εἰσα-
γομένων νέων, τάξει καὶ μεθόδῳ ὅταν τῆς μνήμης
θαυμάσια βοηθείανης, ἐν τε τῷ ἐνρίσκειν ὅταν
καὶ μανθάνειν ὁμοίως τὰ ἀγνοόμενα, καὶ ἐν τῷ
ἐγκολάπτειν καὶ κατέχειν ἐν τῇ μνήμῃ διαρκέσεον
τὰ γινωσκόμενα. Άλλ’ ἐκ ἔδει πρότερον ἀπὸ τῆς
γλώσσης τῆς θαυμαστῆς ὁργίας τῆς σπεδῆς καὶ μα-
θήσεως, τῆς λογικῆς ταυτησὶ βαδίσεως ἄρξασθαι,
καὶ διερευνήσαι καὶ ἐξετάσαι προβεκτικῶς, ἀκρι-
βῶς, αὐτηρῶς, τὸ ὄργανον τότο τῆς μαθήσεως, εἰ
καὶ τότο χρείαν εἶχε διορθώσεως καὶ βελτιώσεως,
καὶ τάξει καὶ μεθόδῳ κάνταῦθα βαδίζειν; καὶ
γὰρ καὶ μικρόν τινι σκεψαμένῳ ἐσὶν ἵδεν ὅτι ἀ-
μέθοδος πολὺ, καὶ πάντη τυχαία τῶν διαφόρων
ἀναλύεων τῆς νοούμενης τυγχάνει ή βάδισις. ὅταν
γὰρ ἀν καὶ ὅταν πάντως μόνως καὶ ή βάδισις αὐ-
τῶν ἐν ταῖς εἰς συμμορίας καὶ τάξεις τῶν σπεδα-
ζομένων ὑπαγωγαῖς, βεβαιωτέρα καὶ ἀσφαλεσέρα
καὶ πολὺ εὐκολωτέρα ἔμελλεν ἔσεσθαι, καὶ πρέ-
πεσσα τῷ ὄντι, τῷ ἐν ήμιν ἄρχοντι, ὃ πειθόμενοι
καὶ ἐπόμενοι ὑπαγαγεῖν εἰς τάξεις τὰ ὑποκείμενα
τῆς σπεδῆς αὐτῶν ἐπεχείρησαν, καὶ η σπεδὴ αὐτῶν
θαυμασίως εὐκολυνθήσεσθαι ἔμελλε. Σκεψάσθω
τις, πρὸς τὴν αἰδίαν νοοῦς, τίνες καὶ ποῖοι ήσαν οἵ τό
ὄργανον μεταπλάσαντες καὶ μεταμορφώσαντες καὶ
παραδόντες ὅτανς ήμιν, καὶ ὅψεται πάντως ὅτι πρὸ
πάντων τότο χρείαν εἶχε καὶ τάξεως καὶ μεθόδου
καὶ διορθώσεως. Τπὸ δητόρων καὶ γραμματικῶν
τῶν μάξιμες καὶ ἀνατρεπτικὸς μοχλὸς τῶν λόγων

καὶ τῶν ἐπισημῶν, ὑπαρξάντων, ἐθεωρήθησαν,
ἐκανονίσθησαν αἱ γλῶσσαι, τῶν μηδεμίαν ἔννοιαν
δρῦθὴν γλώσσης ἔχόντων, τῶν τὴν φύσιν αὐτὴν,
ὅδω βαδίζεσαν ἐν πᾶσι, διαταραξάντων καὶ δια-
σρεψάντων καὶ διαφθειράντων, ἀκμὴν καὶ δια-
ταραπτόντων καὶ διασρεφόντων καὶ διαφθειρόν-
των. *Ην τι, ἔσι τι, δρῦθν καὶ λόγος μέτοχον πα-
ραλαμβάνειν ἀπὸ δοξοσόφων κατόχων, οἵοι κα-
θόλε οἱ ὄγητορες καὶ οἱ γραμματικοὶ τυγχάνοντιν,
οἱ τὴν σπεδὴν τῶν λόγων, λογομανίᾳ πολλῇ καὶ
λογοληψίᾳ, τῆς φύσεως παράξενα παντάπασι χω-
ρίζοντες;* *Ην τι, ἔσι τι, ὑγιεινὸν καὶ νῦ μετέχον
παραλαβεῖν, ἀπὸ τῶν δοκέντων εὐήθως, καὶ δι-
σχυριζομένων καὶ ἰσχυρογνωμονέντων κακοήθως,
ὅτι η γλῶσσα ὅσον δυσχερεσέρα ἔστι καὶ περιπεπο-
κιλμένη καὶ περιπεπλεγμένη; τόσον καὶ καλλίων
τυγχάνει;* *Ην τι, ἔσι τι, ὑγιεινὸν ἀκένειν, ἀνθρώ-
πων ἐνασχολεμένων καὶ ἐγκειμένων λεξικαῖς καὶ
σχηματικαῖς ἐρεbusχελίαις, ἃς ὅντς ἀποζρέφεται, καὶ
ὅ δρῦθος λόγος ἀποδιοπομπεῖται;* *Ην τι, ἔσι τι,
δρῦθὸν καὶ ὑγιεινὸν ἀπὸ γραμματικῶν καὶ σοφι-
σῶν παραδέχεσθαι, τῶν εἰωθύτων ἐν τῇ φαντασίᾳ
βάπτειν τὴν γλῶσσαν, καὶ μὴ ἐν τῷ νῷ; Άλλὰ
γάρ τοιστοι ἦσαν ἡμῖν οἱ τὰς γλώσσας καθοσιώ-
σαντες καὶ παραδόντες, καὶ τοιέτων τῶν πατέρων
ὄντων, ἄξια πάντως αὐτῶν καὶ τὰ γεννήματα
περιφρονίσεως δηλαδὴ καὶ ταῦτα, ὡς περ κάκεῖ-
νοι, ἄξια. *Iνα δὲ καὶ ἐν παραδείγματι δείξω τὴν
ἀταξίαν ταύτην, ἥ περιέσῃ τὸ θαυμάσιον ὄργανον
τῆς ἀναλύσεως τῆς νοομένης, παρατεθείσθωσαν ἐν-
ταῦθα ἀνεπτυγμένως καὶ σηλιτευτικῶς πως τὰ**

ἐφεξῆς σημεῖα τῶν τῆς αὐτῆς ὁράσεως, καὶ τῷ αὐτῷ οίονεὶ τύπῳ, καὶ τῇ αὐτῇ σφραγίδι τῷ νοὸς μεμορφωμένων νοημάτων παρατίθημι δὲ ταῦτα Ἑλληνισὶ, δαῦτζισὶ, λατινισὶ καὶ φρανσαισὶ, ἵν’ ἔχῃ τις ὑπὸ ὅψιν βλέπειν, ὅτι, ὅτι ἀν περὶ μᾶς ὅποιασδεν ἀναλύσεως ἔχῃ λέγειν, τοῦτον αὐτὸν καὶ περὶ ἐκάστης δύναται λέγειν, καὶ μὴ οἰέσθω καὶ τὰς ἑτέρας παρὰ ταῦτας, γλώσσας, καλλίσεις εἶναι εἰς τὴν τῷ νοεῖν τὸν ἀνάλυσιν.

Παράγωγοι η̄ παρακτέαι ἀπὸ ὄημάτων λέξεις, ἀφηρημένην καὶ γυμνήν τὴν σημασίαν τῶν ὄημάτων ἐμφαίνονται.

Ἐλγηνικαι. δαῦτζικαι. λατινικαι φρανσαικαι.

ἡ μάχη,	der krieg,	bellum,	la guerre.
ἡ φύσις,	der durst,	pugna,	la bataille.
ἡ πνοή,	der streit,	flatus,	la voix.
ὁ σπόρος,	die trauer,	definitio,	l'ouverture.
ὁ ὄρεισμός,	der hunger,	vita,	la vision.
τὸ βάδισμα,	die gefahr,	mors,	la vue.
ἡ ζωή,	der tanz,	nomen,	la vie.
ὁ θάνατος,	das elend,	mens,	la mort.
τὸ ὄνομα,	das mitleid,	gloria,	le vidange.
ὁ νῆσος,	die freude,	potentia,	la victoire.
ἡ ἀγγελία,	der geruch,	vis,	la valeur.
τὸ θάρρος,	der aufwand,	horror,	l' union.
τὸ βάρος,	der gang,	pernicies,	la suite.
ὁ γέλως,	der tod,	sitis,	la secousse.
ὁ πτασμός,	die natur,	voluptas,	la sortie.
ἡ δύναμις	die verkündi-	aegritudo,	le service.
	gung.	καὶ τ.	la terminai-
ἡ ελπίς,	die nachricht		son.
ὁ εὔετος,	die wahl,		la tenuie.

<i>η ἐρυγή,</i>	der muth,	la trempe.
<i>ὅ δράσ,</i>	die last,	le nom.
<i>ἡ σία,</i>	das gelächel,	la vengeance.
<i>ἡ τύχη,</i>	der ruhm.	le sentiment.
<i>ὅ κινδυνος,</i>	die macht,	la sensation.
<i>ὅ κόρος,</i>	das lob,	le cuisson.
<i>τὸ σέβας,</i>	der ueid,	l' arrivée.
<i>τὸ ἔλεος,</i>	der rülp,	
<i>καὶ τ.</i>	der fleiss,	<i>καὶ τ.</i>
	die gefällig-	
	keit,	
	das schicksal	
	das fest,	
	<i>καὶ τ. καὶ τ.</i>	

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΠΑΖΩΝΑΣ

Πρὸς τὴν ἀἰδίον νοός, ὅδοις ταῦτα ἀναξαγόρειον χάρος, ὡπερὸ δὲ νῦν ἐπέση ὁδέποτε; Οὐκ ἀποτρόπαιος ταῦτα ἐμπειρισμὸς τυγχάνει; Οὐ δοκεῖς ταῦτα τύχαια πάντη καὶ αὐτόματα φύματα, φέονται ως ἔτυχεν ἐκ τῆς σόματος, ὡς περ ἐκφωνήματα, τῆς γλώσσης μηδαμῶς ἐν τῷ νῷ πρότερον βεβαμένης· εἰ γὰρ ἄλλως, ησαν ἀν καὶ τὰ σημεῖα ταῦτα τὰ παραζατικὰ τῶν ταυτοτύπων καὶ ταυτοσφραγίσων τὴν νοός ὁράσεων, ταυτότυπα καὶ ταυτοσφράγισα, καὶ ἐπομένως, ὁδεμιᾶς χρήζοντα ἐξηγήσεως· νῦν δὲ τῶν μὲν, πρωτοτύπων μὲν ὄντων, παρὰ πάντα δὲ λόγον παρὸ ἐτέρων παλαιοτέρων γλωσσῶν οὐδὲ διαλέκτων, εὐλημμένων· τῶν δὲ, παρηγμένων μὲν, παντοὶ δὲ ἀταξίῃ, καὶ τυχαιώς δέ τω καὶ αὐτομάτως καὶ μηδενὶ νοῦ ἐσχηματισμένων, καὶ ἄλλων ἄλλοτε ἀντ' ἄλλων ὁράσων τοῦ νοός ἀπροσεξίᾳ ἐκλαμβανομένων, καὶ πολλαπλασιαζόντων δέ τω πολλαχῶς τὴν σύγχυσιν καὶ τὸν με-

πειρισμὸν, λεξικὴ ἐσὶ χρεία, μᾶλλον δὲ λεξικῶν,
καὶ λεξικῶν ἀγθηρῶν καὶ ἀγθοφόρων δεομένων,
καὶ τρομοποιῶν ἐκ ὅλιγον διὰ τὸν ὄγκον. Ορᾶς
φίλε, οἶος καὶ ἡλίκος ὁ ἐμπειρισμὸς ὃ ἐκ τῶν φη-
τορογραμματικῶν προελθὼν σχολείων, ἀγθοςύπο-
μονῆς ἐπέκεινα τῶν σπαδαζόντων, καὶ τὸ εὐ ημῖν
ἀρχοντος ὕβρις. Εἰσηγταὶ μοι καὶ ἄλλοθι ὅτι ἐφύ-
σις τὰ τοιαῦτα, ἀλλὰ δοξοσοφία ἡ τὴν φύσιν ἀεὶ^{ΕΠΙΘΕΤΑ ΕΠΙΝΕΙΚΟΝ ΜΟΥΣΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΕΤΡΟΥ}
διατρέψασα, καὶ σοφίας, ἐν τῇ σοφίᾳ, ἐπίδειξιν ἀ-
ηδῶς τεχνεύσασα. Βέλει ὑποσήσω δοι, σηλευτι-
κῶς ἔτω, καὶ συνθέτες λέξεις, χύδην, φύροδην καὶ
τυχαίως πάντως παντάπαι συντεθειμένας; Άλλα
δεδιασμή περιττά, καὶ πλέον τι ἢ περιττά, ὀχλη-
ρός δοι δόξῳ λέγειν, ἔχοντι καὶ μόνῳ πολλὰ τοι-
αῦτα βλέπειν, τὸν δρόθδν μόνον λόγον ἐνδοξύτη-
τα νομίζοντι, καὶ λατὰ τότον μόνον, ὡς τὸ δρόθδν
ἀπὸ τάτε μόνος, κρίνοντι.

Οὐ νῦν ἔτι κατά τινα ἐτεροῖον λόγον θεωρεῖ
τὸ αὐτὸν νόημα διαφόρως, ἀναφέρων αὐτὸν πρὸς
τὰς διαφόρες περισάσεις· ἀναφέρων γάρ τὸ νόημα
πρὸς ἑαυτὸν, ἢ πρὸς δεύτερον πρόσωπον ἢ πρὸς
τρίτον, μονάδι τε καὶ πληθύῃ χρώμενος, συμπα-
ραλαμβάνει ἐν ταὐτῷ καὶ τὰ τὰ χρόνε μέρη, ἢ τὸ
ἐνεσῶς ἢ τὸ παρωχημένον ἢ τὸ μέλλον· καὶ ἢ ἀ-
ποφαίνεται, ἢ κελένει, καὶ προτρέπει καὶ παρα-
καλεῖ, ἢ ἐμφαίνει μόνον τὸ εὐκταῖον καὶ ἐπιθυ-
μέμενον· καὶ ἐν ἐτεροίαις πάλιν λέξει δι' ἐτεροί-
αις νοὸς περισάσεις, ἐτεροῖοι μετασχηματισμοὶ γί-
νονται· καὶ ἐπομένως ἢ αὐτὴ παρασατικὴ λέξις
μορφᾶται κατὰ τὰς διαφόρες περισάσεις, καὶ^{ΕΠΙΘΕΤΑ ΕΠΙΝΕΙΚΟΝ ΜΟΥΣΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΕΤΡΟΥ} ὃς
οὐ νῦν ἐκλαμβάνει τὸ νόημα. Τέτο ἐσὶ τὸ ποιῶν

τιν κλίσιν τῆς αὐτῆς λέξεως, τιν μεταβολὴν δηλαδὴ τῆς καταλήξεως καθόλιστῆς λέξεως, πολλαχῶς τε ἡ ὀλιγαχῶς κατὰ τὰς πολλὰς ἡ ὀλίγας περισάσεις, ὡν ἐπιδεκτικὸν τὸ παρισάμενον νόημα. Ἐδει κάνταῦθα λόγῳ καὶ τάξει βαδίζειν, καὶ τὰς ἀναλόγες περισάσεις τὸ νοὸς, ἀναλόγοις ἢε παρίσασθαι λέξει, καὶ ἀπορρίπτειν ὅτω πᾶσαν ἀνωμαλίαν τὸν ἐν ἡμῖν ἄρχοντα καταισχύνειν. Ἀλλ' ὁ ἐμπερισμὸς ἀθροίζων ὡς ἔτυχε κλίσεις καὶ ἴδιωματα πολλῶν διαλέκτων, καὶ ἐπισωρέουν μᾶς ταῦτα πάντα φύροδην, καὶ συγκεχυμένως, ἐποίησεν ὅτως ὥσπερ ἐκ ξένων, ἐκ μιγάδων καὶ συγκλύδων, ἐν ὅλον δυσδιεξίτητον καὶ δυσπέρατον, δυσπέδασον καὶ σχεδὸν ἀδύνατον. Ἰδιον τὸ νοὸς τὸ κοίνειν, τὸ συγκρίνειν, τὸ διακρίνειν, καὶ τὸ χέειν τὸ φῶς ἐπὶ πάντων· ἵδιον τὸ ἐμπειρισμὸν τὸ μὴ κοίνειν, τὸ μὴ διακρίνειν, τὸ ἀθροίζειν ὡς ἔτυχε, τὸ σύμμισγειν φύροδην, τὸ ἐπισωρεύειν ἀλόγως, τὸ συγκέειν, καὶ τὸ σκοτίζειν ὅτω πᾶν.

Μετὰ τὰ μέχοις ὡδε εἰρημένα, περιττὸν πάντως λέγειν τι περὶ τῆς λεγομένης ὁρθογραφίας: παραδέχεσθαι γὰρ ταύτην, τὸν κολοφῶνα τὸ ἐμπειρισμὸν, ἐν γλώσσῃ λόγῳ καὶ τάξει ἀκριβῶς βαδίζεσθη, προφανῆς καὶ πάντη ἀσύγγνωστος παραλογία τῷ καὶ μικρὸν σκεψαμένῳ. Πᾶν γὰρ ὅ,τι περιττὸν ἐσιν ἐν τῇ γλώσσῃ, ὡς ἀπλῶς περιττόν ἐσιν, ἀλλὰ τὰ πολλὰ καὶ ἐπιβλαβέσατον, καὶ κέλασρος ἀντικρυς παραφυομένη τῷ νῷ τῶν νέων· ἐ γὰρ κωλύει μόνον τὸ πρῶτον ἀρξαμένος σπεδάζειν τὴν ὄντως μάθησιν, ἀναγκαζομένος ἐνασχολεῖσθαι προφανέσι παραλογήμασι· ἀλλὰ πνίγει καὶ σβέν-

νυσι καὶ ἀπόλλυσιν δλως τὴν λογικὴν αὐτῶν δύναμιν, ἀρχομένην ἡδη βαθμηδὸν καὶ κατ' ὄλιγον ἀναπτύσσεσθαι καὶ ἐξελίττεσθαι, περιελισσόμενον αὐτῇ καὶ περισφίγγον αὐτῇν θανατηφόρως, ὥσπερ τὸ παρασιτικὸν προειρημένον καὶ δενδροφθόρον δένδρον ἡ κέλαζρος καὶ παρατήρησον τὰ μικρὰ παιδία ἀρχύμενα σπεδάζειν, καὶ ἀκέσεις τέτων πολλάκις τοῖς παραλογήμασι τάτουις ἐν τῇ σπεδῇ προσκοπούμενων, καὶ διὰ τί τῦτο συχνὰ ἐπιλεγόντων διὰ τιμία καὶ ἡ αὐτὴ φωνὴ ἔχει παρασιτικὴ πολλὰ σημεῖα, πολλὰς εἰκόνας ἀποκρινῆ ὅτι παραλογίζονται τὰ παιδία; ψεύσῃ, φίλε, καὶ βιάσῃ ἔτω τὰ ἀθῷα παιδία εὖ συλλογιζόμενα φύει, οἵεσθαι τὸ συλλογίζεσθαι παραλογίζεσθαι· καὶ τὸ ποιεῖν σε ἔτω, βέλεσθαι ἐξι πνίγειν καὶ σβεννύειν τὴν ἔμφυτον ὁπιὴν' αὐτῶν πρὸς τὸ συλλογίζεσθαι, διδάσκοντα ἔτως ἄντικρυς παραλογίζεσθαι τὰ παιδάρια· καὶ ὅψει ἔπειτα ἀντὶ λογικῶν ἄλογά σοι πάντως ζωδάρια τὰ παιδάρια. Οἶσθα ὅσον τὸ κακόν; παμμέγεθες· κτίσονται γὰρ ἔτω τὴν τὴν παραλογίζεσθαι ἔξειν, καὶ παραλογιζόνται σοι διὰ βίσ, καὶ ὀδὲν ἀπὸ τέτων ὅψει ὑγιεινόν. Εἰπέ μᾶλλον ἀποκρινόμενος, τοιαῦτα ἐρωτῶσιν· ὡς παῖδες, εὖ συλλογίζεσθε τοιαῦτα διαπορᾶντες καὶ πυνθανόμενοι, καὶ παραλογία ἄντικρυς τὸ παριζάνει τὴν αὐτὴν φωνὴν πολλοῖς σημείοις· καὶ αἱ ψιλαὶ, ἃς ὀρᾶτε ὑπὲρ τῶν ἐν ἀρχῇ τῆς λέξεως φωνηέντων, καὶ τὴν ὁ ἐν ἀρχῇ τῆς λέξεως ἡδασεῖα, καὶ ἐκάτερον τὸ πνεῦμα διπλασιαζομένως, καὶ τὰ διπλᾶ ὅλως σύμφωνα ἀπλῶς προφερόμενα, καὶ τὸ τοιαῦτην κακὸν τῶν τύρων, ἐνὸς μόνε πραγματικῶς τυγχάνον-

τος, καὶ ὁ τόνος αὐτὸς ὑπὲρ τῶν μονοσυλλάβων λέξεων, καὶ τὰ μακρὰ καὶ βραχέα, ὡν ἐδεμιαν νῦν ἔννοιαν ἔχομεν· ταῦτα πᾶντα, ὡς φίλτατα τέκνα, λόγον ἔχει μόνον ἔνα, τὴν ἐπικρατεῖσαν καὶ κρατεῖσαν καὶ τυραννεῖσαν, ὅτας εἰπεῖν, συνήθειαν, τὴν παράλογον ναὶ, ἀλλ᾽ ἀνάγκη πείθεσθαι αὐτῇ γράφειν, ὡς παιδες, ὃ δι᾽ ἐαυτὸς μόνον, ἀλλὰ διὰ τὰς μετὰ τῶν λοιπῶν παρ᾽ ἐαυτὸς ἀνθρώπων ἀλληλασχολίας, καὶ διὰ ταύτας πλέον, μανθάνειε. "Ινα ἐν, ὡς παιδες δοκῆτε καὶ τῇ κυρίᾳ συνηθείᾳ προκόπτεν, μηδὲ λέλετε προσκόπτειν ταύτη καὶ μηδὲν προκόπτοντες· ἔνειστε γὰρ ὅτω καὶ μηδὲν ξενίζοντες. Σπεδάσατε διὰ τοῦτο μόνον καὶ περὶ ταῦτα, τὰ τῷ ὄντι ἄλλως περιττὰ καὶ παράλογα." Τουαῦτα, ὡς φίλε, τοῖς ἀνθρώποις ἀποκρινόμενος, ἔσῃ ἐν ταύτῳ καθε, προσκρότων ὅτα τῇ φυσικῇ καὶ σὺν λόγῳ βαδίσει τέτων, ἀπολογόμενος· καὶ μετ᾽ εἰλικρινείας ὅτως δυολογῶν τὴν ἴερὰν ἀλήθειαν, ἥν κρύπτειν ἀνοσιότης, τὸ λογικὸν τῶν ἀνθρώπων ὃ βλάψεις, ὃδε σκοτιεῖς τύτος ψεύδει, ἀλλὰ φωτιεῖς ἀληθείᾳ χρώμενος ¹).

1) Οὐ λόγος περὶ τῶν παλαιῶν διαιέκτων τῆς Ἑλληνικῆς ἐνταῦθα, ἃς σπέδασμα καὶ ἀσχόλημα κοινὸν εἶναι, ἀδύνατον, καὶ ἀργὴ σπεδῆσ, ἀτοπον καὶ παράλογον, ὡς ὃ μόνον δὲ λυσιτελές, ἀλλὰ καὶ ἐπιβλαβὲς τοῖς παισὶν, τὴν ἐν αὐτοῖς ἔμφυτον λογικὴν δύναμιν, ἥς ἀνευ ὀδεμίας τῷ ὄντι μάθησις, ἀναπτυχθῆναι κωλύον, καὶ τὰ πόλλα σβεννύον παντάπασιν ἀρχεσθαι γὰρ ἀνάγκη τὴν σπεδῆν ἀπὸ τῶν γυνωσῶν καὶ ὅτω προβαίνειν ἐπὶ τὰ ἄγνωσα· καὶ λεγέτωσαν διτι ἀν βλωνται οἱ αὐγμηροὶ λεξιπράται καὶ λογοκάπηλοι· καὶ γυνωσὸν μόνον τοῖς παισὶν η μητρικὴ

Τοιστον δὲ οὐδὲν τῶν λέξεων ἀπλῶν καὶ ὅλιγων τῶν ἐξηγήσεως δεομένων, καὶ τῶν πολλῷ πλειό-

αὐτῶν ἔσι γλῶσσα· ταύτην καὶ ἀπὸ ταύτης σπεδάζειν ἀνάγκη ἄρχεσθαι· σπεδάζοντες γὰρ οἱ νέοι τὴν γλῶσσαν αυτῶν, σπεδάζοντες γὰρ οἱ νέοι τὴν γλῶσσαν αυτῶν, σπεδάζοντες γὰρ οἱ νέοι τὴν γλῶσσαν αυτῶν πράγματα, καὶ ὁ σενός κύκλος τῆς γνωστῆς γλώσσης καὶ τῶν γνωσῶν αὐτοῖς πράγματων κατ' ὅλιγον ὅτε καὶ ἀνεπισθήτως πλατύνεται· ἀλλὰ δεῖ τὸν διδάσκαλον πρόσφετον μάλιστα πάντοτε ἔχειν, ώς κανόνα ἀπαράβατον, τὸ ἐφαρμόζειν φέρει τὴν μάθησιν τῆς γλώσσης ἐπὶ τὴν μάθησιν τῶν πράγματων, καὶ μηδόλως τὴν μίαν ἀπὸ τῆς ἑτέρας χωρίζειν, ὥσπερ οἱ ὄγητορες καὶ γραμματικοὶ ἐποιεῖν, ἀκμὴν καὶ ποιεῖν εἰς παύονται· ὡς εἰκασιν δοῶντι τῷ, φιλεῖν συνάπτειν, εἰς ἔχοντι, τι εἴπω, ἐνηθείᾳ ἢ κακοηθείᾳ, τὰ δοκεντα καὶ ὅντα πάντη ἀσύναπτα· καὶ τὸν τραντίον χωρίζειν, πάντη παράκαιδα, πάντη πάραλογα, τὰ δοκεντα καὶ ὅντα, πάντη ἀχάριστα. Ενταῦθα δεῖ τὰς παῖδας ἄρχεσθαι μανθάνειν, καὶ διὰ τῆς συνομιλίας μόνης πρῶτουν καὶ σποράδην, τὰ διὰ παντὸς αὐτοῖς τὰ βίσια καὶ ἐκάσην ἡμέραν ὠφέλιμα ἐσόμενα· αὐτὰ γὰρ ταῦτα καὶ τὴν πεφιέργειαν μᾶλλον διεγείρει τῶν παίδων καὶ τὴν φιλομάθειαν· τὰ κοινότερα λέγω τῆς φυσικῆς ἴσοριας καὶ τῆς οἰκονομίας, τὰ κοινότερα τῆς ἴσοριας καὶ γεωγραφίας, ἀρχομένων ἐνταῦθα τὰ διδασκάλια ἀπὸ τῶν χρόνων καὶ τὰ τόποις τῶν παίδων· ἄρχεσθαι γὰρ καὶ ὅδε ὅτως, ἄρχεσθαι ἐσιν ἀπὸ τῶν γνωσῶν καὶ προβαίνειν ἐπὶ τὰ ἄγνωστα· τινὰς παιδευτικές μύθους. Οὐτῶς οἱ παῖδες ἀνεπαισθήτως γυμνάζονται καὶ ἀπὸ γενῶν πλατύνονται ἐν τε τῇ μητρικῇ αὐτῶν γλώσσῃ, καὶ ἐν ταῖς ἀναγκαιοτέραις γνώσεσι, καὶ ἀναπτύσσεται καὶ τὸ ἐν αὐτοῖς ἄρχον θαυμασιότατα· καὶ τὰς ἀπαλὸν αὐτῶν λογικὸν δώννυνται ὅτε καλλιεῖν καὶ κρατύνεται. Καλὸν ἔτι καὶ μάλιστα λυσιτελές, καὶ περιγραφὰς τῶν ὄρωμένων αἰσθητῶν προβάλλειν καὶ ἀπαιτεῖν τὰς παῖδας· τῆς συκῆς λέγω, τῆς πλατάνου, τῆς δεῖνος αἰσθῆτος, καὶ τ. ὅτε γὰρ καλλιον προσέχειν ἀναγκασθήσονται ἡμῖν τὰ παιδάρια, καὶ λέμεγα αὐτοῖς ἐκ τάττω τὸ ὄφελος. Εμβάντας δὲ εἰς τὴν ὀκταετῆ ἢ ἐννεατῆ ἥλικιαν, τηνικαῦτα ἤδη μέ-

νων, αὐτοκαταλήπτων, δεῖ πάντως καὶ τὴν σύνταξιν ἀπλῆν ἐς δύναμιν καὶ φυσικὴν εἶναι, ἵν
ἔχῃ καὶ ὁ λόγος ἄμα ἀκεόμενος, εὔληπτος εἶναι.
Ἔτοπον γὰρ σελίδα ὅλην περιμένειν ἐνίστε ἀκέειν
εἰς τὴν τῆς τοῦ λόγου ἀρχῆς κατάληψιν, ὥσπερ ἔν
τισι νῦν γλώσσαις συμβαίνει· εἰκόνα γὰρ δεῖ καὶ
τὸν προφορικὸν λόγον, τοῦ νοϊκὸν λόγον εἶναι, ὃν ἀκα-
ριαῖον καὶ ἐκτῆς οὐχηματικῆς γλώσσης οἴδαμεν· καὶ
ἀνάγκης οὗτος ἐν χρόνῳ τοτε, ἐφ' ὃ παριζάναι, ἀ-
νακίνειν, σύρεσθαι χρονίως παράλογον¹⁾). Προ-
σέτι ὅπω τὰ αὐτὰ νοήματα, ὁ αὐτὸς νοϊκὸς λόγος,

νες ἴκανῶς τὴν γλῶτταν, καὶ ἴκανὸν κεφάλαιον γνώ-
σεων ἔχοντας, ἀρχεσθαι δεῖ μανθάνειν γράφειν τὴν
γλῶσσαν, δι' ἣς αἱ συνομιλίαι μέχρι τὰδε αὐτοῖς ἐγί-
νοντο. Οὕτω δυνήσονται πάντως ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ οἱ
παῖδες, τὴν χρείαν τῆς γραφῆς μαθόντες, καὶ ἀπόν-
τες ἀλλήλοις διαλέγεσθαι. Μετὰ ταῦτα δεῖ μανθά-
νειν τὴν θεωρίαν τῆς γλώσσης, ἢν οἴδασιν· ἀλλὰ μὴ
ξενίζειν θεωρίαν ἀκέων, μηδὲ οἵς τοῦ παῖδας θεωρίας
πάσης ἀνικάνης τυγχάνειν. Οἶσθα ὅτι οἱ ἀνήλικοι
παῖδες διδάσκαλοι ἐνίστε μεγάλων διδασκάλων εἰσὶν;
Οἶσθα ὅτι λογικῆς ἄνευ ὅδε μίαν λέξιν μαθεῖν ἐδύ-
ναντο, καὶ θεωρίαν λέγων ἐνταῦθα λογικὴν καὶ με-
ταφυσικὴν ἐννοῶ, δι' ὃν σοι οἱ παῖδες, ἀπερ ηδη οἴ-
δασι, μεμαθήκασι, καὶ μόνον τὴν συνείδησιν ἐκ ἔχ-
σιν ὃν ἐπίσανται; Μετέπειτα ἐσονται ἐν καιρῷ αὐ-
τοῖς μαθήματα, μία σοιζειώδης ίσορια, ἀριθμητικὴ
παρομοίως, γεωμετρία, γεωγραφία, μία συνοπτικὴ
καὶ ἀναγκαῖα γνῶσις τῆς φυσικῆς ίσοριας, γνώσεις τι-
νες ἀφορῶσαι τὸ ἀνθρώπινον σῶμα. Ταῦτα εἰσὶ τὰ
πρῶτα καὶ κοινῶς ἀναγκαῖα μαθήματα, ἀπερ εύρη-
σεις κάλλιον καὶ ἐντελέσερον ἐν τοῖς νεωτερικοῖς
συγγράμμασι.

1) Τὸ ἀνωτέρω μοι ἐπενεγχθὲν θεώρημα τῆς παραλη-
λότητος τῶν ἐν τῇ παραβολῇ ἐνθειῶν ἐκ τῆς ισότη-
τος τῶν γωνιῶν, τῆς τε τῆς ἐμπτώσεως καὶ τῆς ανα-

δεῖ, λόγῳ βαδίζοντας, καὶ ταῖς αὐταῖς λέξεσι χρῆσθαι καὶ τὸν αὐτὸν προφορικὸν λόγον· καὶ ἐξεκονιζεῖν καὶ τὸν αὐτὸν ἐνδιάθετον λόγον, οἰαφόροις εἰκόσι, παράλογον, ὥσπερ ἔστι παράλογον καὶ τὸ τὴν αὐτὴν φωνὴν διαφόροις σημείοις παρισάνειν· πᾶν γὰρ ὅτι ἀνὴρ παράλογον, ἐπισήμη ἀνάρμοσον. **Ἄλλα** φευκτέον τὴν παλιλλογίαν ἐρεῖ τις ἴσως. **Λόγος** δέ τος παράλογος καὶ μικρὸν σκεψαμένοις, ἀπὸ τῶν ὁρτορράμματικῶν σχολείων τῷ πάντῃ πάντῃ ἐν λόγοις καὶ ἐπισήμαις ἀνατρε-

χλάσεως, προκυπτέσης, ἔννοια ἀκαριαία τῷ νῷ τυγχάνει, ὥσπερ καὶ τὸ τετράγωνον τῆς ὑποτεινώσης ἕσσον ἔστι τοῖς ἀπὸ τῶν τὴν ὁρθὴν γωνιαν περιεχοσῶν ἐνθειασ· καὶ ἐκτὸς τῆς γεωμετριας ἐν πάσαις ταῖς τῇ βίᾳ πρᾶξεσιν, ἔχοι ἃν τις ὁδίως ἴδειν, εἰς ἑαυτὸν ἐπιερεφόμενος, ὅτι ἀκαριαίως καὶ ἀμερῶς πως ἔννοσμεν καὶ ἀχρόνως· δεῖξαι δὲ τοῖς ἄλλοις τὰ ἔννοσμενα βιλομένοις, ἀνάγκη ἀναλύειν καὶ διαιρεῖν καὶ συντιθέναι ἐν χρόνῳ· καὶ ἡ ἀνάλυσις αὕτη διὰ λέξεων, ὀνομάτων, λέγω, καὶ ὀημάτων γίνεται, ὥσπερ δὴ καὶ ἡ σύνθεσις ἐπειτα, ἡ ὁρθότερον λέγειν, ἐν ταῦτῳ, ἡ ἡ συνταξις τῇ προφορικῇ λόγῳ, εἰκὼν ὄντος τοῦ ἐνδιαθέτου, ὃς τις βδὲν ἐτερον ἢ τοῦτο ἔστι τὸ ἀμερὲς ἔννοσμενον. Συντάττειν δὲν δεῖ τὸν προφορικὸν λόγον ἀπλέσατε ἐξ δύναμιν· δούω γὰρ ἀπλέσερος, τοστῷ τυγχάνει πάντως καὶ εὐληπτότερος, καὶ ἡ ἀνάλυσις τῷ ἐν τῷ νῷ ἀπλεσάτῃ πάντως καὶ φυσικωτάτῃ τυγχάνει τῷ καλῷς ἀναλύειν ἔχοντι· ἔχει δὲ καλῶς ἀναλύειν, ο καλῶς συντεθεικώς πρότερον· συντίθεικε δὲ καλῶς, ο μετὰ τῆς προσηκύσης νηφαλιότητος καὶ ἐπισασίας καὶ προσοχῆς καὶ συντονίας ἐσπειδακώς καὶ ἀγαθῆ τύχῃ, νηφαλιώ καὶ ἀδοξοσόφῳ καὶ ἀκατόχῳ ὄδηγιᾳ χρωμενος· καὶ καθ' ὅσον τις ἀπλέσερον συντάττει, δεικνυσιν γάρ ὅτι καὶ ἀπλέσερον καὶ ὃςον ἀναλύει, καὶ γάρ, δεικνυσιν ἔτι ὅτι καὶ καλῶς συντέθεικε, καὶ ἐγκρατιησ τῇ νοειν, ὥσπερ ἀγαθὸς ἀρχιτέκτων, καθίσαται.

ψάντων· τίνος γαρ ἔνεκα φευκτέον τὴν παλιλλογίαν ἐν τοῖς αὐτοῖς νοίμαισι; Ἐνταῦθα μάλιστα ἀκριβῶς ταῖς αὐταῖς λέξεσι χρησέον, ἵνα μὴ δοκῶμεν ἔτερόν τι βάλεσθαι λέγειν ἔτέροις σημείοις χρώμενοι· ἐδὲ δεῖ θύειν τὴν ἀπλότητα καὶ σαφήνειαν τῆς γλώσσης ἀκοΐς διεφθαρμένων κατακηλεῖσθαι ξητάντων, ὅπερ δεῖ φωτίζεσθαι. Απίτωσαν ἔτοι εἰς αὐλητὸν κατακηλεῖσθαι βαλόμενοι· ἀκοὴ γὰρ ὑγιᾶ καὶ ἐρρωμένην λόγος μᾶλλον καὶ ἄλιθεια καὶ ἀκρίβεια κατακηλεῖ, καὶ ὁδὲν ἔτερον· καὶ θαυμασέος ὁ Ὄμηρος καὶ παλιλλογίας ἔνεκα. Οὕτως ἐν ἀρχομένῃ βαδίζειν οὐ γλῶσσα, ἔχουσα δηλαδὴ σοιχεῖα ἐαυτῆς μονοσύλλαβες λέξεις, τὰς παρισώσας τὰ πρωτεύοντα σκέμματα τὸ νοὸς, τὰς πρωτευόσας διαθέσεις λέγω, καὶ τὰς καθόλειδέας, καὶ βαδίζεσσα ἀκριβῶς ἀναλόγως ἐπὶ τὴν σύνθεσιν καὶ παραγωγὴν τῶν λέξεων, τῶν σημείων τῶν τὰ δευτερεύοντα νοήματα, τὰ ἀσυγκρίτως πλείω, παρισώντων, τὰ εἶδη λέγω¹⁾, καὶ τὰς αἰσιθτὰς, ἀμιμόμενος αὐτὴν τὴν φύσιν διανθρωπος ἐποίησε²⁾, καὶ τὰ ἐξαισίως πολυάριθμα παράγω-

1) Τὰ εἶδη τῆς ἴτεας, λόγος χάριν, εἰσὶ πολλὰ· ἴτεα τὸ περιλαμβάνον πᾶντα, δεῖ μονοσύλλαβον εἶναι· τὰ εἶδη αὐτῆς σύνθετα ἀπὸ τὸ ὄνοματος τὸ ἴτεα, καὶ ἀπὸ τινος ἄλλης διασαλτικῆς λέξεως· τὰ εἶδη τοῦ κυνὸς, τὸ ψιττακὲ εἰσὶ πολυάριθμα· τὴν καθόλου ἴδεαν τὸ κυνὸς καὶ ψιττακὸς δεῖ ἔχειν τὸ παραειπικὸν ὄνομα μονοσύλλαβον, τὰ ὄνοματα τῶν διαφόρων εἰδῶν τιτανῶν δεῖ εἶναι σύνθετα· καὶ τὰ κοινότατα, ὃνος φέρο· εἰπεῖν, καὶ λύκος, ἐσὶ καλόν μονοσύλλαβα, παράγωγα τρόπον τινὰ τὸ γένος εἶναι.

2) Ήτος, λόγος χάριν, τὰ πολυάριθμα ἄλατα.

γα, τὰ ἐκ όημάτων καὶ ὀνομάτων, ἀπορρίπτεσσι
ἀπλῶς, ἀνεξαιρέτως πᾶσαν ἀνωμαλίαν ἐν συνθέ-
σει, ἐν παραγωγῇ, ἐν κλίσει, ἐν τονίσει καὶ τ.,
ὡς ἐμπειρικὴν, φαντασιώδη, ἐναντίαν τῇ ἐπισήμῃ,
παράλογον· ὅτῳ λέγω βαδίζεσσι η γλῶσσα, ἔσεται
μάθημα εὐκολώτατον, χαριέσατον, ἡδονικώτατον,
καὶ ἔχεις παράδειγμα τὸ λεγομένον, εἰ βέλει, τὸ
λεξικὸν τῆς νέας χυμικῆς καὶ τὸ τῶν σαθμῶν καὶ
μέτρων, τὰ δαυμάδια τῷ ὄντι καὶ φιλόσοφα ἔργα
τῶν φρανσαίων· καὶ ἐπειδὴ η γλῶσσα ὅργανόν ἐστι
μαθήσεως, ἔξει ἔκαστος δι' αὐτῆς ὁργάνος, τοιέτο
ὄντος, εὐκολώτατα μανθάνειν καὶ συντομώτατα
καὶ σαφέσαται· καὶ σκεψάσθω τις πάλιν τὰ προε-
μένα λεξικὰ τῶν φρανσαίων, καὶ ἔξει τὸ βεβαιω-
μένον ἀπόδειξιν. Τὸ λεξικὸν τῆς τοιαύτης γλῶσ-
σης μετὰ τῆς γραμματικῆς ἐγκολπισόν τι βιβλιά-
ριον ἔσεται, περιέχον τὰς ὀλίγας δίζας τῆς γλώσ-
σης καὶ τὴν ἐν ὀλίγοις σίχοις αὐτῆς βάδισιν· καὶ
μή ἔντις τοῖς λεγομένοις τὸ δαυμάδιον λεξικὸν
τῶν σαθμῶν καὶ μέτρων νῦν πολὺν καὶ βαρύν ἔ-
χει, λέξεις δὲ τὰς συμπάσας, τέσσαρας. Οἱ μαν-
θάνων ταύτην ἔσεται ἀρχιτέκτων (τῷ ἀρχιτέκτων
δῆλα γίνονται ἐκάστῳ τὰ ταύτης προτερήματα), καὶ
εἴτε συγγράφοντι αὐτῷ, εἴτε τὰ παρ' ἑτέρων ἐν ταύ-
τῃ τῇ γλώσσῃ συγγεγραμμένα βιβλία ἀναγνώσκον-
τι, ὅδενδες οἱ ἑτέρως παρὰ τὸ ἐγκολπισὸν λεξικόν
χρεία· αἱ γὰρ πολλῷ πλείστες λέξεις σύνθετοι καὶ
παράγωγοι ἐκ τῶν ὀλίγων ἀπλῶν τυγχάνουσαι, ἔ-
σονται μὲν ἄμ' ἀναγνόντι ἀντοκατάληπτοι, μόνον
εἰ μετὰ νῦν καὶ καλῶς εἴησαν συντεθειμέναι καὶ
παρηγμέναι, ναὶ δὴ καὶ εἰς χρῆσιν καὶ σύνταξιν

εἰλημμέναι· ἔσονται δὲ καὶ αὐτῷ συγγράφοντι προχειρότατοι, ἐλευθέρως καὶ μὴ διλικῶς χρωμένῳ ταύταις· αἰστισιν γάρ ποτ’ ἂν ἔξαγγείλῃ τὸ νόμενον, μόνον εἰ καλῶς καὶ πιεῖται ἔξαγγείλῃ, ὅδεν ἀμαρτίσεται, ἄλλας παρ’ ἄλλες παραγώγους καὶ συνθέτους λέξεις χρώμενος· Οἱ ἐμπειρικὸς δὲδὲν ἔτερόν εἶνι, οὐδὲν ἀθλίος κτίσης, ἀεὶ δὲν ὑλῆ συγκεκυμένῃ καὶ τυφλῶς σεσωρευμένῃ περιπλανώμενος, μὴ εἰδῶς ὅδεν δεῖ ἄρξασθαι καὶ πᾶς τελειῶσαι· καὶ δὲν πότῳ λέξεων ἐμπειρικῶν τυγχάνων, ἔρπει πολλάκις ἀπὸ ἐμπειρισμὸς εἰς ἐμπειρισμὸν ἔτερον, ἀμαξιάσιοις λεξικοῖς περικυκλώμενος, καὶ ἀνελίττων, μᾶλλον δὲ ἀνακινῶν ταῦτα καὶ ἀναζρέψων πάντοτε, τῆς ἀνικανότητης τὰς ἐνδεξαμένας βελόμενος.

Ἄλλὰ παρομοίαν τινὰ γλῶσσαν, ἀδύνατόν εἴτι γλῶσσαν τινὸς ὅλες λαῖς γενέσθαι, πείρᾳ καὶ τυφλῇ τύχῃ, καὶ δὲ λόγῳ τὰ πολλὰ βαδίζοντος· δεδὲ γάρ εἰσὶ ποτε λαὸν ὅλον βιάσασθαι, πολλὲ γε δεῖ καὶ πεῖσαι, τὸν ἐμπειρισμὸν αὐτῷ ἐγκαταλεπτῖν, φῶ ἀναποβάσως προσκεκόλληται καὶ προσήλωται. Οὐ λίγος, ὁ φίλε, ὅλων λαῶν ἐνταῦθα, δεδὲ τῶν κοινῶς λαλεμένων γλωσσῶν· λαλείσθωσαν αὗται, ὅπως ἀν λαλῶνται, καὶ τὴν παιδείαν τῶν νέων ἐντεῦθεν δεῖ μόνον ἄρχεσθαι· καὶ γάρ ἀνάγκη πᾶσα, ἀπὸ τῶν, ἀ τοῖς παισὶ γνωσάεισιν, ἄρξασθαι. Λόγος ἐνταῦθα τῆς δυνατότητος τοιαύτης γλώσσης, καὶ σκέψις περὶ ταύτης ἀφηρημένη τὸ ἔργον, καὶ ὡς τοιάτε καὶ τὰ ἔργα ὄντος, ξενίζειν ὅτα σκεπτόμενος, μόνοις τοῖς λογοκαπήλοις δόσω καὶ λεξιπράταις καὶ κατόχοις ἐμπειρικοῖς τοῖς ἐπὶ

τῷ ἐμπειρισμῷ, ὡς ἐπὶ μεγάλῃ σοφίᾳ σεμνυνομένοις καὶ σοβᾶσι καὶ κομόρνοβατῶσιν ἀνθαδῶς καὶ ἀναισχύντως παντάπαιν. Εξειλήφθωσοι εἰ βέλει, καὶ ἀμυδρὰ ἀπόπειρα τῆς τοῖς σοφοῖς ἀνηκέσης γλώσσης, διὸ ἔδει πάντως ἔθνος ἔτερον ἐκ τῶν κοινῶν ἔθνων καὶ παράτα κοινὰ συνιζάναι· ἵτα γὰρ μόνον αἱ ὄφρέλιμοι γνώσεις κοινότεραι ἔσονται, καὶ ἡ πρόοδος τῶν επιειζημῶν βεβαιοτέρα καὶ ἥττον βραδεῖα, καὶ ἡ ἄμεσος ἐπιμιξία τῶν θεραπόντων τῶν Μεσῶν, ἡς ἄνευ ἄψυχός πως ἡ θεραπεία, ζωηροτέρα καὶ ἐπωφελεσέρα, καὶ οἱ μετέπειτα σοφοὶ, τοῖς ποδὶ σφῶν ἀκμάσαις ὁδίως διαιλεῖν ἔχονται, διὸ ἀνάγκη αὐτοῖς χρονοτριβεῖν ματαιώς τὰς τῶν νῦν σοφῶν γλώσσας μανθάνοντας· νῦν γὰρ δύο μόνον ἔχομεν γλώσσας, περὶ ἃς ἀνάγκη τὰς συφάς σπεδάζειν· ἅπιστον γὰρ καθόλε τὰ μεταφράσματα, καὶ τοῖς τῷ ὄντι σοφοῖς ὀλίγον ἀνήκοντα· ἀλλὰ μετὰ δύο ἢ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἑκατονταετηρίδας ὑπὲρ τὰς δέκα ἔσονται τοφαὶ γλῶσσαι, καὶ σπεδάζειν περὶ πάσας, τὰς τε τῶν ἡμετέρων χρόνων, καὶ τὰς τῶν σφετέρων, ἀδύνατον.

Φροντίζομεν νῦν τύποις ἐκδίναι πολλὰ αἰσθητὰ, προϊόντα τῆς τε φύσεως καὶ τῶν χειρῶν τῶν ἡμετέρων, καὶ κόπωπολλῷ καὶ δαπάνῃ πολλῇ· τοῦτο ἐγωὶσμόν πως ἡμέτερον μᾶλλον δείκνυσιν, ὥσπερ καὶ ἄλλα πολλὰ, ἢ πραγματικὴν φροντίδα τοῦ μέλλοντος. Ζωγραφοῦμεν φυτὰ καὶ ζῶα, ἵνα καὶ οἱ μεθ' ἡμᾶς εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενοι, εἰδῶσιν ὅτι ἡ δεῖνα ποτὲ ἐν χρήσει λέξις, τοῦ δεῖνος φυτῆς ἡ ζῶα σημαντικὴ ἐτύγχανε· οἴδαμεν δὲν καὶ μη εἰδότες ὅτι οἴδαμεν, ὅτι αἱ ἐμπειρικαὶ γλῶσσαι